

Een kat-en-muisspel

2000

[Achtergrond](#) - 15 november 2006 - Auteur: Philippe Remarque

Heeft u ooit vurig gewenst het Beierse dialect te beheersen? Ik wel. Ik zat naast de Stammtisch in de herberg van Anton Huber in Oberammergau. Onder de geweien zaten oude mannen, sommigen in Lederhosen, die om het half uur snuiftabak namen. Hun Beiers was voor mij onverstaaanbaar. Maar in het geknauw dook om de zin een bekende naam op als 'Pilatus' of 'Johannes'. Een tamelijk absurde combinatie. Ze spraken over het grote passiespel dat de volgende dag in première zou gaan.

Dat is een mooi fenomeen. Eens in de tien jaar wordt in Oberammergau op muziek de kruisiging van Christus nagespeeld, en vrijwel het hele alpendorp doet mee. Winkeliers verlaten 's ochtends kort hun nering en spoeden zich naar het podium om bij de entree van Jezus in Jeruzalem (op een echte ezel) 'Hosanna' te roepen. Dan hoeven ze pas 's middags weer, als het wispelturige volk van Jeruzalem over dezelfde Christus 'kreuzigt ihn!' roept. Er komen veel Japanners en Amerikanen op af, een jaar van tevoren is de opvoeringsreeks uitverkocht.

Waarom wilde ik zo graag horen wat die stamgasten over de passie zeiden? Omdat ze zaten te klagen. Vrouwen mochten van hen eigenlijk niet deelnemen, omdat ze niet tegen de 'gruwelijke' kruisiging zouden kunnen. Maar een grotere doorn in het oog was de in Oberammergau geboren Turk, die voor het eerst meedeed: "Wat heeft hij te zoeken in het lijdensverhaal, dat is iets van ons christenen", zei de kroegbaas later in Hoogduits tegen mij. De Turk had nota bene een rol als Romein gekregen, felbegeerd omdat je daar je baard niet voor hoeft te laten staan (Romeinse soldaten schoren zich immers).

Al in de jaren zestig waren de Oberammergauers, onder druk van joods-Amerikaanse organisaties, begonnen passages in de twee eeuwen oude passietekst te schrappen waarin de joden als geldbeluste verraders werden opgevoerd. De jonge regisseur Christian Stückl had in 2000 de politieke correctheid vervolmaakt: de beroemde zin bij de kruisiging 'zijn bloed kome over ons en onze kinderen', ontbrak geheel.

Zo worden tot in de verste uithoeken van Duitsland antisemitisme en nazidom

uitgeroeid. “Het verzet tegen Hitler wordt met de dag groter”, schreef de publicist Johannes Groß. Hoe verschrikkelijk voor de Duitsers dat er steeds weer jongeren zijn die juist graag provoceren met dit taboe. Door een hakenkruis in de schoolbank te kerven, of erger, zoals toen skinheads in Dessau de Mozambikaan Alberto Adriano doodtraptten. Hij woonde er twintig jaar en had met zijn Duitse vrouw drie kinderen.

Barbecuefeestje

De Duitse autoriteiten bestrijden de extreem-rechtse uitwassen uit alle macht. De wereld kijkt immers toe. Ik mocht een keer 's nachts mee met de fronttroepen van de fascismebestrijding, een speciale politie-eenheid uit Potsdam. We hadden geluk. In Großziethen, een dorpje aan de rand van Berlijn, had iemand anoniem de politie gewaarschuwd dat er luide nazi-muziek werd gedraaid op een barbecuefeestje.

Met twee busjes oproerpolitie vielen we het volkstuintje binnen. Er werd niemand gearresteerd, maar de verboden cd's werden wel in beslag genomen. Dat gebeurde met Duitse zorgvuldigheid. 'Heil dem Führer', stond op een hoesje, naast een portret van Hitler en een groot hakenkruis. Die kon mee, net als de cd's van Arisches Blut, Reichssturm of Northeim.

Het was een absurde scène: een skinhead met 'White Aryans Berlin' op zijn t-shirt en een gespecialiseerde agent discussieerden geanimeerd over de vraag welke cd's verboden waren. “Wat, staat die ook al op de index? Dat is heel goede muziek hoor”, zei de skinhead. De agent, zelf ook met een kale kop, gaf toe dat de muziek uitstekend was, maar hij moest onverbiddelijk zijn. Het ging er vriendschappelijk aan toe, als bij twee verzamelaars die op de postzegelmarkt hun kennis uitwisselen.

Die index van verboden muziek wordt samengesteld door keurige ambtenaren van de Bundesprüfstelle für jugendgefährdende Medien in Bonn. Ze zitten tussen negen en vier naar cd's te luisteren van Landser, Proissenpower of DJ Adolf, om vast te stellen of in de tekst joden worden gediscrimineerd of wordt opgeroepen tot geweld. “Het is soms erg moeilijk te verstaan door het gebrul”, vertelde een medewerker me.

Infiltratie

Later, toen de hele Duitse politiek besloot dat de extreem-rechtse partij NPD verboden moest worden, bleek de geheime dienst de neo-nazikringen zo grondig te hebben geïnfiltrerd, dat agenten van de Verfassungsschutz menige verboden nazi-cd zelf hadden geproduceerd en verspreid. Het Constitutionele Hof brak het

proces daarom af.

De strijd met extreem-rechts was ontaard in een niet te winnen kat-en-muisspel: verbood de rechter het meedragen bij demonstraties van het getal 18 (in het alfabet de letters AH, de initialen van Hitler), dan gingen de skinheads over op 88 (Heil Hitler). Werd dat ook verboden, dan liepen ze met '2 x 44'.

Aan de *Stammtisch* in Oberammergau probeerde het volk van Jeruzalem oprecht zich te verheugen op de première van de volgende dag. Maar al die politieke correctheid maakte het wel moeilijk. "Het is niet meer het passiespel van mijn jeugd", klaagde kroegbaas Anton Huber terwijl hij nog een halve liter bier in mijn kroes tapte. "Als Stückl in 2010 een nog modernere versie maakt, dan doe ik niet meer mee."

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/3604/een-kat-en-muisspel>